

ZARZĄDZENIE MINISTRA HANDLU WEWNĘTRZNEGO

z dnia 31 lipca 1961 r.

w sprawie prowadzenia przez placówki uspołecznionego handlu detalicznego i przemysłu gastronomicznego sprzedaży pozarynkowej.

Na podstawie art. 3 ust. 1 i 2 dekretu z dnia 29 października 1952 r. o gospodarowaniu artykułami obrotu towarowego i zaopatrzenia (Dz. U. z 1952 r. Nr 44, poz. 301 i z 1956 r. Nr 54, poz. 244) oraz § 1 zarządzenia nr 88 Pre-

zesa Rady Ministrów z dnia 26 maja 1961 r. w sprawie przekazania Ministrowi Handlu Wewnętrznego uprawnień do wydawania przepisów w zakresie nabywania przez jednostki gospodarki uspołecznionej i organizacje społeczne artykułów

przeznaczonych na zaopatrzenie w placówkach handlu detalicznego i przemysłu gastronomicznego (Monitor Polski Nr 44, poz. 201) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Sprzedażą pozarynkową w rozumieniu niniejszego zarządzenia jest sprzedaż bezgotówkowa i gotówkowa przez placówki uspołecznionego handlu detalicznego i przemysłu gastronomicznego na rzecz jednostek budżetowych, jednostek gospodarki uspołecznionej, organizacji społecznych oraz innych jednostek, które dochody swe czerpią z budżetu Państwa, z funduszy publicznych, składek członkowskich lub wpływu osiągniętego z działalności gospodarczej i które zakupione towary przeznaczają do bezpośredniego użytkownika lub spożycia oraz na swą działalność eksploatacyjną, produkcyjną lub usługową, a nie do dalszej odsprzedaży.

2. Do jednostek, o których mowa w ust. 1, zalicza się w szczególności:

- 1) urzędy i instytucje państwowe,
- 2) żłobki, przedszkola, szpitale, sanatoria, internaty, kolonie i półkolonie,
- 3) Fundusz Wczasów Pracowniczych,
- 4) organizacje zawodowe, jak związki zawodowe, naczelne organizacje techniczne itp.,
- 5) organizacje społeczne i polityczne,
- 6) kółka rolnicze (tylko w zakresie sprzedaży maszyn rolniczych),
- 7) uspołecznione punkty usługowe,
- 8) przedsiębiorstwa państwowe i spółdzielnie oraz ich związki w zakresie zakupów nie do dalszej odsprzedaży.

Ponadto do sprzedaży pozarynkowej zalicza się sprzedaż opakowań szklanych, odpadków użytkowych i metali szlachetnych pochodzących ze skupu.

3. Do sprzedaży pozarynkowej nie zalicza się sprzedaży na rzecz rzemieślników oraz prywatnego handlu i przemysłu.

I. Zasady sprzedaży.

§ 2. 1. Artykuły sprzedawane odbiorcom pozarynkowym dzielą się na:

- 1) artykuły nielimitowane,
- 2) artykuły limitowane.

2. Listę artykułów limitowanych ustala i ogłasza Minister Handlu Wewnętrznego w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Handlu Wewnętrznego, z tym że listę limitowanych materiałów budowlanych ustala się w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

3. Artykuły nielimitowane sprzedawane są odbiorcom pozarynkowym w ilościach zwyczajowo nabywanych w detalu.

4. Odbiorcy pozarynkowi przy wyborze i zakupie towaru traktowani powinni być na równi z konsumentami indywidualnymi i nie korzystają z dodatkowych uprawnień, jak np. pierwszeństwo przy zakupie, rezerwowanie towarów.

5. Przepis ust. 3 nie ma zastosowania do artykułów spożywczych zakupywanych przez kolonie letnie dla dzieci i młodzieży oraz ośrodki wczasowe, których okres trwania nie przekracza 3 miesięcy w roku.

§ 3. 1. W zakresie artykułów limitowanych maksymalną wielkość (limit) sprzedaży pozarynkowej (ilościowo lub wartościowo), której placówka handlu detalicznego nie może przekroczyć — określa jednostka nadrzędna w trybie przewidzianym w § 4.

2. W razie wyczerpania wyznaczonego limitu placówka handlu detalicznego nie może dokonywać dalszej sprzedaży odbiorcom pozarynkowym, nawet jeżeli posiada na składzie żądane towary

§ 4. 1. Limit sprzedaży (§§ 2 i 3) ustala w skali krajowej i dla poszczególnych województw Minister Handlu Wewnętrznego w formie procentu w stosunku do ogólnej wartości danego artykułu przeznaczonego do sprzedaży detal-

nej. W stosunku do odbiorców pozarynkowych materiałów budowlanych limit ten ustala Minister Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

2. Wydziały handlu prezydiów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw) ustalają na podstawie otrzymanych limitów (ust. 1) wartościowe limity sprzedaży pozarynkowej tych artykułów dla jednostek wojewódzkich organizacji handlu detalicznego i przemysłu gastronomicznego działających na terenie województwa (wojewódzkie zjednoczenie przedsiębiorstw handlowych, oddział okręgowy Związku Spółdzielni Spożyców „Społem”, wojewódzki zarząd gminnych spółdzielni „Samopomoc Chłopska”, przedsiębiorstwa detaliczne planowane centralnie itp.).

3. Jednostki wojewódzkie (ust. 2) ustalają z kolei w ramach otrzymanego limitu wartościowego limity ilościowe lub wartościowe dla podległych (zrzeszonych, zgrupowanych) jednostek.

4. Dyrektorzy przedsiębiorstw i zarządy spółdzielni na podstawie otrzymanego limitu ustalają limity dla poszczególnych sklepów zgodnie z § 3 oraz wielkość (ilość, wartość) artykułów limitowanych, której nie można przekroczyć przy jednorazowym zakupie.

§ 5. Sprzedaż pozarynkowa przez przedsiębiorstwa detaliczne, których listę podaje załącznik nr 1 do zarządzenia, nie podlega ograniczeniom (§ 2 ust. 3 i 4), z wyjątkiem artykułów limitowanych.

II. Organizacja sieci sprzedaży.

§ 6. 1. Sprzedaży pozarynkowej artykułów nielimitowanych dokonują wszystkie uspołecznione placówki handlu detalicznego i przemysłu gastronomicznego, o ile wydział handlu prezydium właściwej rady narodowej nie wprowadzi wyjątków, o których mowa w ust. 2.

2. Wydziały handlu prezydiów właściwych rad narodowych mogą ograniczyć ilość placówek handlu detalicznego upoważnionych do sprzedaży pozarynkowej artykułów nielimitowanych pod warunkiem, że ilość placówek upoważnionych do tej sprzedaży będzie wystarczająca do zapewnienia sprawnego obsługi odbiorców pozarynkowych.

3. W razie wprowadzenia ograniczenia, o którym mowa w ust. 2, wydziały handlu prezydiów właściwych rad narodowych obowiązane są równocześnie wydać zarządzenia, w których nałożony zostanie na zarządy przedsiębiorstw i spółdzielni obowiązek informowania odbiorców pozarynkowych o placówkach upoważnionych do tej sprzedaży oraz ich adresach przez wyraźne oznaczenie tych placówek i wywieszenie na widocznym miejscu w placówkach nie uprawnionych do sprzedaży pozarynkowej wykazu placówek uprawnionych wraz z ich adresami.

§ 7. 1. Sprzedaży pozarynkowej artykułów limitowanych dokonują wyłącznie placówki uspołecznionego handlu detalicznego ustalone przez wydziały handlu prezydiów właściwych rad narodowych.

2. Wydziały handlu prezydiów właściwych rad narodowych obowiązane są ustalić taką ilość placówek handlu detalicznego, aby została zapewniona sprawna obsługa odbiorców pozarynkowych.

3. Przepis § 6 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

III. Zasady fakturowania i kontrola sprzedaży.

§ 8. 1. Placówki uspołecznionego handlu detalicznego i przemysłu gastronomicznego wystawiają odbiorcom pozarynkowym faktury na drukach powszechnego użytku.

2. W razie dużej częstotliwości zakupu przez tego samego odbiorcę pozarynkowego (np. zakup artykułów spożywczych przez żłobki, przedszkola i kolonie) placówka może

wystawiać faktury na zbiorcze pozycje obejmujące sprzedaż w umówionym okresie. W okresie poprzedzającym wydanie faktury placówka prowadzi ewidencję bieżącej sprzedaży w specjalnym zeszycie, w którym odbiorca kwituje otrzymane każdorazowo towary. Wzór ewidencji zawiera załącznik nr 2 do zarządzenia.

3. Komplet formularza faktury składa się z oryginału i trzech kopii o tym samym numerze.

4. Placówki wystawiają faktury w czterech egzemplarzach. Oryginał i drugą kopię faktury otrzymuje właściwa komórka zarządu przedsiębiorstwa lub spółdzielni, której podlega placówka handlowa, pierwszą kopię — przedstawiciele odbiorcy jako przejściowe udokumentowanie zakupu, przy czym kopia ta nie stanowi dowodu księgowego. Trzecia kopia pozostaje w aktach placówki handlu detalicznego przez okres jednego roku od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego, nie krócej jednak niż nastąpi rozliczenie osoby majątkowo odpowiedzialnej.

5. Formularze faktur dostarczane są placówkom przez przedsiębiorstwa, które uprzednio zaopatrują je w kolejną numerację. Na kopiach faktury należy zamieścić zastrzeżenie następującej treści: „Niniejsza kopia nie stanowi dowodu księgowego u odbiorcy”.

§ 9. 1. Po sprawdzeniu, że odbiorca jest odbiorcą pozarynkowym, właściwa komórka przedsiębiorstwa lub spółdzielni wciąga fakturę do rejestru sprzedaży pozarynkowej, którego wzór stanowi załącznik nr 3 do zarządzenia. W razie stwierdzenia, że odbiorca nie jest odbiorcą pozarynkowym, przedsiębiorstwo nie wciąga rachunku do rejestru i traktuje sprzedaż jako rynkową.

2. Po dokonaniu czynności, o których mowa w ust. 1, przedsiębiorstwo zaopatruje oryginał faktury w odcisk pie-

czętki przedsiębiorstwa i w kolejny numer rejestru sprzedaży pozarynkowej oraz przesyła ją odbiorcy.

3. Zapisy rejestru stanowią podstawę do sprawozdawczości ze sprzedaży pozarynkowej prowadzonej zgodnie ze sprawozdawczością Głównego Urzędu Statystycznego.

§ 10. Przy rozliczeniach za zakupy dokonywane w trybie § 8 ust. 2 stosuje się przepisy § 5 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 13 sierpnia 1958 r. w sprawie form rozliczeń za dostawy, roboty i usługi pomiędzy jednostkami gospodarki społecznej (Dz. U. z 1958 r. Nr 54, poz. 264 i z 1960 r. Nr 33, poz. 188).

§ 11. Przy sprzedaży bezgotówkowej placówka handlowa obowiązana jest przestrzegać przepisów zarządzenia nr 67 Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 13 lutego 1956 r. w sprawie trybu sprawdzania przez jednostki handlu uspołecznionego uprawnień do odbioru towaru (Dziennik Urzędowy Ministerstwa Handlu Wewnętrznego z 1956 r. Nr 5, poz. 11 i z 1957 r. Nr 4, poz. 15).

§ 12. Traci moc zarządzenie nr 354 Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 23 października 1954 r. w sprawie prowadzenia przez placówki handlu detalicznego sprzedaży dla konsumentów zbiorowych oraz rzemieślników w zakresie artykułów przemysłowych (Dziennik Urzędowy Ministerstwa Handlu Wewnętrznego z 1958 r. Nr 9, poz. 42, z 1959 r. Nr 1, poz. 3 i z 1960 r. Nr 38, poz. 116) w części uregulowanej niniejszym zarządzeniem.

§ 13. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów §§ 2—5, które wchodzi w życie z dniem 1 września 1961 r.

Minister Handlu Wewnętrznego: *M. Lesz*

Załączniki do zarządzenia Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 31 lipca 1961 r. (poz. 264).

Załącznik nr 1.

WYKAZ ORGANIZACJI HANDLU DETALICZNEGO, W KTÓRYCH SPRZEDAŻ POZARYNKOWA NIE PODLEGA LIMITOWANIU

1. Centrala Techniczno-Handlowa „Motozbyt”,	6. Morska Centrala Zaopatrzenia,
2. Przedsiębiorstwo Handlu Sprzętem Medycznym,	7. Centrala Handlowa Przemysłu Chemicznego „Chemia”,
3. Zarząd Zaopatrzenia w Sprzęt i Artykuły Techniczne „Centrala Techniczna”,	8. Centrala Zbytu Drewna,
4. Przedsiębiorstwo Zaopatrzenia Szkół „Cezas”,	9. Krajowy Związek Spółdzielni Transportu,
5. Centrala Produktów Naftowych „CPN”	10. Przedsiębiorstwa aptek,
	11. Zjednoczenie Przemysłu Zielarskiego „Herbapol”.

Nazwa odbiorcy i adres

Załącznik nr 2.

EWIDENCJA BIEŻĄCYCH ZAKUPÓW PRZY WYSTAWIANIU ZBIORCZYCH FAKTUR ZA ZAKUPY W USTALONYCH OKRESACH

Data zakupu	Nazwa artykułu	Ilość	Cena jednostkowa zł	Wartość ogólna zł	Podpis odbiorcy (tylko osoba upoważniona)	Nr i data faktury	Uregulowano dnia

U w a g a : Ewidencję prowadzić należy według poszczególnych odbiorców, a w ramach odbiorców na poszczególne artykuły.

